

навести колико то мора у овај план ући те да његову важност допуни). Преко Земуна са страним државама у непосредствени трговачки сојуз ступити, остаће свагдар ствар врло мучна. Због тога се Србија побринути мора за нов трговачки пут, који би Србију на море довео и за њу тамо пристаниште створио. Овакав пут само је онај за сад могућан који преко Скадра у Дулцињ води. Овде би нашао српски трговац са својим природним производима у далматинским природним бродарима и трговцима своје једноплеменике а при том врло веште и способне људе који би их при куповању страних јеспапа добро и поштено послужили и на руци били. Онда би дакле нужно било србску трговачку агенцију подићи и под одбрану и заштиту ове продају српских производа и купњу француских и енглеских еспапа ставити.

При овом послу правитељство би морало први корак у томе учинити с тим да изради и наменује једног трговачког агента у Дулцињу, који ће оданде србском трговцу као простом показати куд треба да иде. Овај агент ступивши у саопштенија с нашим земаљским трговцима, имао би здраво простудирати начин како би се онамо с ползом наша трговина обратити имала и кад се правитељство осигура о ползама овим онда може чрез новина дати објављивање ползе, које би с те стране долазиле нашој трговини, а то би значило упућивати наше трговце овом пробитачном месту. Ако би само неким трговцима испало за руком те би тамо добро и пробитачно послове свршили, то би други брзо њиховом примјеру следовао и мало по мало отворио би се тај пут трговине без да би правитељство непрестано о том бринуло; јер трговци би сами себи после пут отворили, а правитељствени агент пазио би само да наши трговци не трпе тамо никаква угњетанија. - Из овог наређења би следовало да би цјена производа србских на Југу изношених подизала се на Северу, а цена еспапа доносећих се у Србију са Севера падала би конкуренцијом уносећих се еспапа са Југа. Једним словом укратко речено Србин би овим начином скупље продавао а јевтиније куповао.

У политическом обзиру имало би ово средство не мању важност, јербо ће се нов агент србски налазити међу житељством србским и ова прилика принела би јаче уплив Србије на сјеверне Арбанезе и на Црну Гору, а ово су управо они народи који имаду кључеве од врата Босне и Херцеговине и од самога мора Адријатическог. Постављање ове агенције србске и утемељење њено онамо ми смо уверени као политически поступак Србије сматран би био од необичне важности међу оним народима и тешњи сојуз ови житеља са Србијом постигао би се врло лако.

Француска и Енглеска не само што се не би томе противиле, него би то још потпомагале, а Порта такође не би противна била, јер с тиме би њено једно пристаниште на ново процветало.

6. На источног вероисповеданија Бошњаке већи уплив имати неће бити за Србију тежак задатак Више предострожности и вниманија на против тога изискује то, да се католички Бошњаци задобиједу. На челу ових стоје фрањевачки фратри.

Поред горе споменутог штампања књига не би ли добро и совјетно било да се један од ових босанских фратера при београдском лицеуму као професор латинског језика и још какве науке постави. Овај професор морао би служити као посредственик између Србије и католика у Босни, јер с тим би ми први поверителан корак учинили и с тим дали би на доказатељство толеранције. Зар не би могао овај исти фратер установити овде једну католическу капелу за овде живеће